

Instellingscode
huiselijk geweld en kindermishandeling

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Beknopte weergave van de meldcode	4
Handelen van de leerkracht bij de stappen	6
Ondersteuning.....	8
Tools	8
Scholing	8
<i>Nieuwe werknemers</i>	8
<i>Bestaande werknemers</i>	8
<i>Aandachtsfunctionaris</i>	9
Verantwoordelijkheden en taken.....	10
<i>Directie</i>	10
<i>Aandachtsfunctionaris(sen)</i>	10
<i>Leerkracht/ onderwijsassistent/ intern begeleider</i>	11
Bijlage 1	12
Signalenlijst huiselijk geweld/ kindermishandeling (4-12 jaar).....	12
Voorwoord	12
Bijlage 2	15
Sociale kaart	15
Bijlage 3	17
Formulieren bij het volgen van de meldcode.....	17
Formulier stap 1 van de meldcode.....	18
In kaart brengen van de signalen	18
Formulier stap 2 van de meldcode.....	19
Collegiale consultatie / raadplegen Veilig Thuis of een deskundige	19
Formulier stap 3 van de meldcode.....	20
Gesprek met de ouders/leerling	20
Formulier stap 4 van de meldcode.....	21
Wegen van het geweld of de kindermishandeling.....	21
Formulier stap 5 van de meldcode.....	22
Beslissen: hulp organiseren of melden	22

Inleiding

Sinds 1 juli 2013 geldt de wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit betekent dat instellingen een verplichting hebben om een meldcode te gebruiken voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Het doel van deze meldcode is dat professionals weten hoe zij dienen te handelen als zij signalen opvangen van mishandeling of verwaarlozing. Op deze manier kan er adequater gehandeld worden bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling.

In de meldcode is een stappenplan opgenomen die gevolgd dient te worden bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling. De leerkracht krijgt duidelijke handreikingen bij de te zetten stappen in het proces. Op school zijn de leerkrachten en intern begeleiders geschoold om deze meldcode te hanteren. Hierbij is het noodzaak om signalen intern te bespreken en advies in te winnen bij Veilig Thuis. Het in gesprek gaan met ouders over de signalen die waargenomen zijn is een belangrijk onderdeel van dit stappenplan.

Bij ons op school zijn beide intern begeleiders, Astrid Haegens en Jeanet Vredeveld aangesteld als aandachtsfunctionarissen. Iedereen kan bij hen terecht met vragen. Ook is meer informatie te vinden op www.meldcode.nl

Beknopte weergave van de meldcode

Hieronder is de instellingscode van de dr. Willem Dreesschool beknopt weergegeven. Deze meldcode is voortgekomen uit de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld Den Haag (<http://www.meldcodehaagseregio.nl>).

De meldcode bestaat uit 5 stappen die de leerkracht samen met de aandachtfunctionaris doorloopt.

Figuur 1 - beknopte weergave van de meldcode

Stap 4 en 5 vragen om extra aandacht. Het afwegingskader in figuur 2 wordt gehanteerd. Dit gaat altijd in overleg met de aandachtfunctionarissen.

Uitwerking van de vijf afwegingsvragen en beslissingen in stappen 4 en 5 van de meldcode voor het Onderwijs en Leerplicht

1. Vermoeden wegen

Ik heb de stappen 1 t/m 3 van de Meldcode doorlopen en

A: op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig: dossier vastleggen en sluiten

B: ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling

Het bevoegd gezag van mijn school is op de hoogte (in geval het vermoeden door schoolmedewerker wordt geconstateerd). Ga verder naar afweging 2.

2. Veiligheid

Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de Meldcode schatten wij als school (functionarissen en bevoegd gezag)/leerplicht in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid:

A: NEE -> ga verder naar afweging 3

B: JA of twijfel -> direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis. De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.

3. Hulp

Ben ik, of iemand anders in mijn school¹ of een ketenpartner² /ben ik als leerplichtambtenaar in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder

B: JA -> ga verder met afweging 4

4. Hulp

Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis

B: JA -> hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn.

Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

5. Resultaat

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis

B: JA -> hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren³ van de veiligheid van alle betrokkenen.

Figuur 2 - afwegingskader bij stap 4 en 5

Handelen van de leerkracht bij de stappen

Hieronder is aangegeven wat er van het onderwijzend of onderwijsondersteunend personeel wordt verwacht bij de stappen uit de meldcode. Overal waar leerkracht genoemd wordt kan ook administratief medewerker, intern begeleider, directeur of onderwijsassistent bedoeld worden.

Stap 1

Als een leerkracht signalen opvangt van huiselijk geweld of kindermishandeling dan dient hij bij de eerste stap deze signaleren in kaart te brengen. Zowel de signalen als de gesprekken hierover worden vastgelegd in Esis. Bij het in kaart brengen van de signalen wordt het formulier stap 1 van de meldcode gebruikt welke te vinden is in de bijlage.

Stap 2

De tweede stap is het overleg over de signalen. Het is belangrijk om de in kaart gebrachte signalen te duiden met een deskundige collega. Dit kan de aandachtsfunctionaris of de intern begeleider zijn. Deze stap wordt voorbereid op het formulier stap 2 van de meldcode, welke in de bijlage is opgenomen. Ook kan bij deze stap anoniem advies ingewonnen worden bij Veilig Thuis. Van het gesprek wordt verslag gedaan in Esis.

Stap 3

Tijdens deze stap wordt het gesprek gevoerd met de ouders en/of het kind aan de hand van formulier stap 3 van de meldcode. In dit gesprek worden de waargenomen signalen besproken. Mogelijk worden de vermoedens door dit gesprek weggenomen omdat ouders of het kind een verklaring hebben voor de signalen. Dit gesprek wordt nooit gevoerd door één collega. De aandachtsfunctionaris, intern begeleider of directie dient hierbij aanwezig te zijn. Van dit gesprek wordt verslag gedaan in Esis.

Stap 4

Deze stap omvat de weging van het geweld. Er moet bepaald worden hoe groot het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling is evenals de aard en de ernst van dit geweld. Bij deze stap wordt het formulier stap 4 van de meldcode ingevuld (zie bijlage). Bij twijfel over de vervolgstap moet altijd advies ingewonnen worden bij Veilig Thuis.

Stap 5

Deze laatste stap is de beslissing of er een melding wordt gedaan bij Veilig Thuis. Daarnaast moet er besloten worden of er hulp georganiseerd kan worden binnen de school of in samenwerking met bijvoorbeeld SMW. Voordat er een melding gedaan wordt vindt er een gesprek plaats met ouders. Er wordt verteld dat er een melding gedaan zal worden en wat de aanleiding daartoe is. Hiervoor wordt het formulier stap 5 van de meldcode gebruikt, welke te vinden is in de bijlage.

Van alle stappen wordt verslag gedaan in Esis.

Na een melding doet Veilig Thuis onderzoek naar de signalen. Er worden gesprekken gevoerd. Naar aanleiding van dit onderzoek besluit men wat er moet gebeuren. Vaak zal dit bestaan uit vrijwillige hulp voor ouders en/of het kind. Veilig Thuis kan er ook voor kiezen om een melding te doen bij de Raad voor de Kinderbescherming, er kan dan gekeken worden naar een hulptraject in het gedwongen kader of het informeren van de politie. Als de behandeling van de melding is afgerond informeert Veilig Thuis de melder over de stappen die zijn gezet. In principe wordt de identiteit van de melder bekend gemaakt bij het gezin, tenzij het een bedreiging kan vormen voor de medewerker.

Ondersteuning

Om de Meldcode goed uit te kunnen voeren dienen alle medewerkers van de dr. Willem Dreesschool op de hoogte te zijn van de stappen. Ook hebben de leerkrachten een aantal tools nodig om hun taak binnen de meldcode goed uit te kunnen voeren. Deze tools worden in dit hoofdstuk beschreven, tevens wordt er aangegeven op welke wijze medewerkers geschoold zullen worden. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen nieuwe medewerkers en medewerkers die al langer op school werken.

Tools

De tools die leerkrachten nodig hebben om de meldcode goed uit te kunnen voeren zijn:

- signaleringslijst
- duidelijke weergave van de meldcode
- formulieren die in te vullen zijn bij de verschillende stappen van de meldcode

Deze tools zijn terug te vinden in dit document of de bijlagen van dit document.

Scholing

Nieuwe werknemers

Als er een nieuwe medewerker op de dr. Willem Dreesschool komt werken zal deze direct kennis maken met de meldcode. De aandachtsfunctionarissen zullen er zorg voor dragen dat de meldcode met de nieuwe medewerker wordt besproken aan de hand van de beknopte weergave in dit plan. Mochten er leerlingen zijn waar vermoedens van kindermishandeling zijn in de klas van de nieuwe medewerker dan zullen de aandachtsfunctionarissen dit uitgebreid bespreken. Als er gesprekken gevoerd dienen te worden zal de aandachtsfunctionaris hier ten alle tijden bij aansluiten. Verder zullen nieuwe medewerkers meedoen met de scholing die de bestaande medewerkers volgen.

Bestaande werknemers

Het is van belang dat de meldcode meerdere keren per jaar onder de aandacht wordt gebracht. Omdat dit de afgelopen jaren niet gebeurd is zullen de aandachtsfunctionarissen de meldcode uitgebreid toelichten. Zeker naar aanleiding van het nieuwe afwegingskader is het belangrijk om de kennis van het team op te frissen. Er zal een scholingsmoment voorbereid worden door de aandachtsfunctionarissen. Dit kan uitgevoerd worden tijdens een teamvergadering of op een margedag. De planning van dit scholingsmoment is na te lezen in de bijlage. Vervolgens zorgt de aandachtsfunctionaris dat de meldcode ieder jaar 2x op de agenda staat tijdens een teambijeenkomst. Tijdens deze bijeenkomst wordt er over de meldcode gesproken en wordt er een werkvorm gebruikt om met elkaar in gesprek te gaan over het onderwerp. Tijdens de groeps- en leerlingbesprekingen zullen de intern begeleiders aandacht besteden aan de meldcode en alert zijn op signalen van de leerkrachten.

Aandachtsfunctionaris

De aandachtsfunctionarissen zorgen ervoor dat leerkrachten weten dat zij aandachtsfunctionarissen zijn en wat deze rol inhoudt. Ook zullen zij actief in gesprek gaan met leerkrachten over kindermishandeling en hoe zij hier mee om kunnen gaan. De aandachtsfunctionarissen zullen aansluiten bij de gesprekken die met ouders of andere betrokkenen gevoerd moeten worden m.b.t. de meldcode.

Verantwoordelijkheden en taken

Hieronder worden de verantwoordelijkheden en taken van de verschillende medewerkers binnen de school beschreven.

Directie

- Opnemen van de meldcode in het zorgbeleid van de school
- Aanstellen van de aandachtsfunctionarissen huiselijk geweld en kindermishandeling
- Aanbieden deskundigheidsbevordering aan medewerkers op het gebied van de meldcode
- Evalueren de werking van de meldcode regelmatig en zetten zo nodig acties in gang om de toepassing van de meldcode te optimaliseren
- Geven bekendheid aan het doel en de inhoud van de meldcode op school
- Maken afspraken over de manier van opschalen van verantwoordelijkheid indien de signalering en verwijzing voor een leerling stagneert
- Dragen eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van de meldcode

---

Aandachtsfunctionaris(sen)

- Is deskundig op het aandachtgebied van huiselijk geweld en kindermishandeling
- Functioneert als vraagbaak binnen de school voor informatie over de meldcode
- Herkent signalen die kunnen wijzen op huiselijk geweld of kindermishandeling
- Heeft kennis van de stappen volgens de meldcode
- Stelt taken van eenieder en legt deze vast in de meldcode
- Vult de sociale kaart in de meldcode in
- Voert de aansluiting van de meldcode op de werkprocessen uit
- Voert de aansluiting van de meldcode op de zorgstructuur uit
- Legt samenwerkingsafspraken vast met ketenpartners
- Instrueert (nieuwe) medewerkers over de werkwijze van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
- Coördineert de uitvoering van de meldcode bij een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling
- Waakt over de veiligheid van de leerling bij het nemen van beslissingen
- Neemt zo nodig contact op met Veilig Thuis voor advies of melding
- Neemt zo nodig deel aan het overleg welke zorg draagt voor zorg, begeleiding, behandeling of veiligheid van de leerling
- Ondersteunt de uitvoerend medewerker
- Evalueert de genomen stappen met betrokkenen
- Ziet toe op, indien van toepassing, een zorgvuldige kindcheck
- Ziet toe op zorgvuldige omgang met de privacy van de betreffende client
- Ziet toe op dossiervorming en verslaglegging

- Herkent de signalen die kunnen wijzen op vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling
- Meldt de aandachtfunctionaris bij zorg over een leerling aan de hand van waargenomen signaleren die kunnen wijzen op huiselijk geweld of kindermishandeling
- Overlegt met de aandachtfunctionaris bij zorg over een leerling
- Voert afspraken uit die zijn voortgekomen uit overleg, zoals observeren of een gesprek met de leerling of wettelijk vertegenwoordiger
- Legt op zorgvuldige wijze verslag
- Bespreekt resultaten van de ondernomen stappen met de aandachtfunctionaris.

Bijlage 1

Signalenlijst huiselijk geweld/ kindermishandeling (4-12 jaar)

Voorwoord

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren, die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling en huiselijk geweld (echtscheiding, overlijden van een familielid, enz.). Hoe meer signalen van deze lijst een kind te zien geeft, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen!

---

1. Lichamelijke signalen

- wit gezicht (slaaptekort)
- hoofdpijn, (onder)buikpijn
- blauwe plekken, schaafplekken, brandwonden, gebroken ledematen
- slecht verzorgd eruitzien
- geslachtsziekte
- jeuk of infectie bij vagina en anus
- urineweginfecties
- vermageren of dikker worden
- pijn in bovenbenen, samengeknepen bovenbenen
- houterige lichaamsbeweging
- niet zindelijk (urine/ontlasting)
- zwangerschap
- lichamenlijk letsel
- achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling

---

2. Gedragssignalen

- somber, lusteloos, in zichzelf gekeerd
- eetproblemen
- slaapstoornissen
- schrikken bij aanraking
- hyperactief
- agressief
- plotselinge gedragsverandering (stillere, extra druk, stoer, agressief)
- vastklampen of abnormaal afstand houden
- isolement tegenover leeftijdgenoten
- zelfvernietigend gedrag (bv. haren uittrekken, praten over dood willen, suïcidepoging)
- geheugen en concentratiestoornissen
- achteruitgang van leerprestaties
- overijverig
- zich aanpassen aan ieders verwachtingen, geen eigen initiatief
- extreem zorgzaam en verantwoordelijk gedrag
- verstandelijk reageren, gevoelens niet tonen (ouwelijk gedrag)
- geseksualiseerd ("verleiden") gedrag, seksueel getint taalgebruik
- opvallend grote kennis over seksualiteit (niet passend bij de leeftijd)
- verhalen of dromen over seksueel misbruik, soms in tekeningen
- geen spontaan bewegingsspel
- moeite met uitkleden voor gymles of niet meedoen met gym
- spijbelen, weglopen van huis
- stelen, brandstichting
- verslaving aan alcohol of drugs

---

3. Kenmerken ouders/gezin

- ouder troost kind niet bij huilen
- ouder klaagt overmatig over het kind, toont weinig belangstelling
- ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind
- ouder is zelf mishandeld of heeft psychiatrische- of verslavingsproblemen
- ouder gaat steeds naar andere artsen/ziekenhuizen ('shopping')
- ouder komt afspraken niet na
- kind opeens van school halen
- aangeven het bijna niet meer aan te kunnen
- 'multi-problem' gezin
- ouder die er alleen voorstaat
- regelmatig wisselende samenstelling van gezin
- isolement
- vaak verhuizen
- sociaal-economische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, etc.
- veel ziekte in het gezin
- geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

---

4. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

---

- agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader (sommige jongeren, m.n. jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan), agressie naar leeftijdgenoten, agressie en wreedheid naar dieren
- alcohol- of drugsgebruik
- opstandigheid, angst, depressie
- negatief zelfbeeld
- passiviteit en teruggetrokkenheid, verlegenheid
- gebrek aan energie voor schoolactiviteiten
- zichzelf beschuldigen
- suïcidaliteit
- sociaal isolement: proberen thuissituatie geheim te houden en ondertussen aansluiting te vinden met leeftijdgenoten (zonder ze mee naar huis te nemen)
- gebrek aan sociale vaardigheden
- vaak wordt de verkeerde diagnose ADHD gesteld

Bijlage 2

Sociale kaart

Veilig Thuis Haaglanden
www.veiligthuis Haaglanden.nl
0800-2000

Bureau Jeugdzorg
www.bjz Haaglanden.nl
070 300 4444

GGD Haaglanden Jeugdgezondheidszorg (JGZ)
<https://www.ggd Haaglanden.nl/over/organisatie/jeugdgezondheidszorg.htm>
088-0549999

Jongeren Informatie Punt (JIP)
www.jip Haaglanden.nl
info@jip Haaglanden.nl
0615888955

JSO
<https://www.jso.nl/>
info@jso.nl
0182547888

Kindertelefoon
www.kindertelefoon.nl
0800 0432

Kinder- en jongeren rechtswinkel
<https://kjr.eu/>
<https://kjr.eu/>
info@gratisrechtshulp.nl
070 204 204 2

Nederlands jeugdinstituut (nji)
www.nji.nl
info@nji.nl
030-2306344

HCO schoolbegeleidingsdienst
www.hco.nl
info@hco.nl
070-4482828

Raad voor de kindbescherming

www.kindbescherming.nl

ao.west@rvdk.minvenj.nl

070-3742300

Steunpunt huiselijk geweld en kindermishandeling

www.sterkhuis.nl

algemeen: 013-5309400

crisisituatie: 0800-8013

Bijlage 3

Formulieren bij het volgen van de meldcode

- Formulier stap 1
- Formulier stap 2
- Formulier stap3
- Formulier stap 4
- Formulier stap 5

Formulier stap 1 van de meldcode

In kaart brengen van de signalen

Beschrijf de feitelijke, objectieve signalen

Wat zijn de signalen?	
Van wie zijn de signalen afkomstig?	
Waar en wanneer worden de signalen waargenomen?	
Wanneer werden de signalen voor het eerst waargenomen?	
Hoe vaak worden de signalen waargenomen?	
Veranderen de signalen?	
Nemen de signalen toe of af?	
Eventuele aanvullingen	

Formulier stap 2 van de meldcode

Collegiale consultatie / raadplegen Veilig Thuis of een deskundige

Wie gaat consulteren en met welke vraag?	
Bespreek de signalen met de vragen uit stap 1	
Vindt degene die u geconsulteerd heeft uw zorgen terecht?	
Wat is de volgende stap?	

Formulier stap 3 van de meldcode

Gesprek met de ouders/leerling

Met wie wilt u een gesprek voeren?	
Wie voert het gesprek?	
Wat is het doel van het gesprek?	
Welke onderwerpen wilt u in elk geval aan de orde stellen?	
Waar let u op bij de voorbereiding en uitvoering?	
Wat is de volgende stap?	

Formulier stap 4 van de meldcode

Wegen van het geweld of de kindermishandeling

Wat is het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling?	
Wat is de inschatting van aard en ernst van het geweld?	
Op basis waarvan komt u tot dat oordeel?	
Wat is de uitkomst van de weging?	
Wie heeft er meegedacht over deze weging?	

Formulier stap 5 van de meldcode

Beslissen: hulp organiseren of melden

Gaat u hulp organiseren?	
Zo ja, op basis waarvan gaat u hulp organiseren?	
Welke hulp gaat u organiseren?	
Gaat u melden bij Veilig Thuis?	
Zo ja, op basis waarvan gaat u melden?	
Wie doet de feitelijke melding?	